

LA RONDALLA DEL DI JOUS

ESPIGUETA DE MILL

La dona que sempre trobava bé tot el que feia'l seu home

Explicades per AURELI CAPMANY. — Il·lustració de JOAN VILA
EL GALL. — Rondalla grega.

BARCELONA, «L'AVENÇ», RAMBLA DE CATALUNYA, 24

ESPIGUETA DE MILL

UNA vegada hi havia una dòna velleta que tenia una filla petita petita, que's deia Espigueta de Mill. Com era molt pobra, anava pel món demanant caritat, quan un dia va ensopegar-se passar per davant del palau del rei. La reina, al veure-la, fent-li compassió, va quedar-se-la per criada, i com no tenia fills, s'afilà a l'Espigueta de Mill.

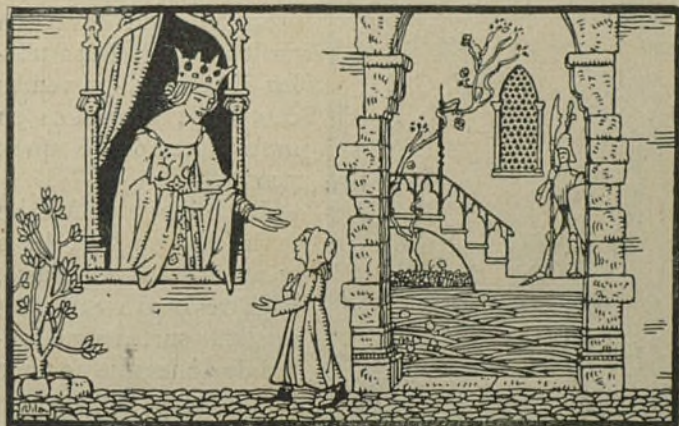
Vet-aquí que al cap d'una colla d'anys la velleta va morir-se, i la reina va nomenar cambrera del palau a l'Espigueta de Mill, perquè l'estimava molt. Era tant lo que l'estimava, que les altres cambreres li tenien molta enveja, i era tanta la rabia que li varen agafar, que un dia sen van a trobar la reina i li diuen:

—¿Sabeu que l'Espigueta de Mill sempre s'alaba de que fa més feina ella sola que nosaltres totes plegades? Figureu-vos que ha dit que en tres hores no més endreçaria tot el palau i rentaria i planxaria tota la roba que hi ha a la casa.

— Ah! Sí? Doncs ara veurem com s'explica, — va dir la reina.

Mana que la facin venir, i quan la té al davant li diu:

— Espigueta de Mill: ja que has dit que en tres hores endreçaries el palau i rentaries i planxaries tota la roba,

La reina, al veure-la, fent-li compassió, va quedar-se-la...

vui veure com ho fas, o, sinó, te trec de casa per mentidera.

— Ai pobreta de mi! No es pas veritat que ho hagi dit! Vès com ho faré! Qui són aquests que'm volen tant mal?

— Ja està dit. Ja ho sabs, — contestà la reina.

L'Espigueta de Mill sen va cap a la seva cambra plorant, i plora que ploraras, no sabent què fer, quan veu sortir la seva mare, que li diu:

— Què tens, filla meva?

— Ai, mare! La reina vol que en tres hores endreci 'l palau i renti i planxi tota la roba, o sinó diu que'm despatxarà.

— No t'espantis. Si fas lo que't diré, no't passarà re.

... quan veu sortir a la seva mare...

Pren aquesta maça i amb ella dóna tres cops a terra. Veuras que't sortiran moltes dones. Reparteix-los bé la feina, i ja veuras com te la faran tota en menos temps del que't penses.

L'Espigueta de Mill va fer-ho tal com li va dir la seva mare. Agafa la massa, pega tres cops a terra, i tot seguit li surten una munió de dones que no tenia fi ni compte. Ella que'ls reparteix bé la feina, unes espolsant, altres escombrant, altres rentant, les demés planxant, i encara no havia passat una hora

que ja estava tot fet, tal com la reina havia manat.

Es clar, les altres cambreres figureu-vos quina enrabada varen pendre! Sobre tot al veure que la reina, d'aleshores ençà, encara se l'estimava més que abans. Elles que sí, varen pensar fer-la perdre, i van a trobar la reina i li diuen:

— Sabeu què ha dit l'Espigueta de Mill? Doncs ha dit

... s'enfila dalt de la llitera i s'emporta la rejola...

que ella's comprometia a desencantar el príncep que està encantat.

La reina, ja ho crec, s'ho va creure que ho havia dit, perquè si havia fet tot allò que semblava impossible, era natural que també fes allò que deien.

Allavors sí que l'Espigueta de Mill va veure's perduda, i tot era exclamar-se plorant:

— Què he fet jo perquè'm vulguen tant mal? Vès com ho podré fer, pobreta de mi!

I quan estava més desesperada, plora que ploraras, que no sabia per quin cap tirar, li surt la seva mare, que li diu:

— No tingues por. Fes el que't vaig a dir: demana a la reina que't dongui un cotxe amb els cavalls, una gerra plena de mèl, dos moltons blancs, una garba d'escombretes i una saca plena de cotó fluix. Quan ho tinguis tot, marxes, seguint la carretera, i pel camí trobaras un eixam d'abelles que't voldran matar a picades. Els tires la gerra de mèl. Després trobaras dos llops que't voldran mossegar. Els dónes els moltons i no't faran re. En acabat trobaras una velleta que escombria amb les mamelletes, que no't voldrà deixar passar. Li deixes la garba d'escombretes. A l'últim trobaras una llitera tota guarnida de campanetes, i al seu voltant tot de guardes. Si veus que tenen els ulls oberts, senyal que dormen; però si 'ls tenen tancats, es que estan desperts. Quan vegis que tots estan amb els ulls oberts, posa cotó fluix a les campanetes perquè no sonin. Allavors t'enfiles a la llitera i treus una rejola que hi trobaras, que es el princep encantat, puja al cotxe i fuig corrents.

L'Espigueta de Mill ho va fer tal com li havia dit la seva mare. Sen va a trobar la reina i li demana un cotxe, una gerra plena de mèl, dos moltons blancs, una garba d'escombretes i un sac ple de cotó fluix. Un cop ho va tenir tot, marxa tot seguit a buscar el princep que estava encantat.

Vet-aquí que en sent pel camí troba un eixam d'abelles que no la deixaven passar. Ella que'ls tira la gerra de mèl, i, ja ho crec, desseguida se n'hi van anar, deixant-la estar,

sense fer-li re. Quan es un troç enllà se li presenten dos llops que anaven a mossegar-la, però ella'ls tira'ls dos moltons blancs. La varen deixar passar sense tocar-la gens ni mica. Després troba la velleta que escombrava amb les mamelletes, que volia aturar-la; però ella que li dona la garba d'escombretes, i ja no li va dir ni fer re més. Per ultim, arriba a la llitera i veu que'ls guardes tenien els ulls oberts. Ella que s'hi acostava poc a poc, posa amb molt mirament, per no fer soroll, cotó fluix a totes les campanetes, s'enfila dalt de la llitera i s'emporta la rejola, i puja al cotxe, fugint corrents perquè no l'atrapessin els guardes.

Així que aquests varen adonar-se que'ls havien pres el príncep encantat se posen a cridar:

— Velleta, la velleta! Agafeu aquesta noia, que'ns ha pres el príncep encantat!

— Cah, cah! — va dir ella. — M'ha donat una garba d'escombretes, que ja no tindrè d'escombrar mai més amb les mamelletes. Que passi.

— Llops! Agafeu aquesta noia, — cridaven els guardes, — que'ns ha pres el príncep encantat!

— No, no! Quan teniem gana'ns ha donat dos moltons blancs. Que passi.

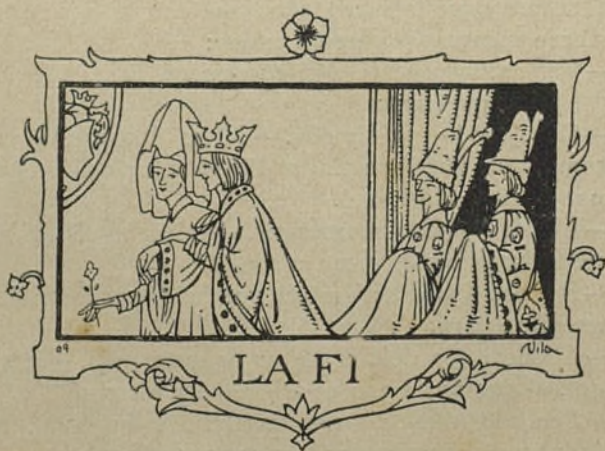
— Abelles! No deixeu passar aquesta noia, — anaven cridant, — que'ns ha pres el príncep encantat!

— Ben bé que la deixarem passar! Ens ha donat mèl i no tindrem d'anar a xuclar les flors per atipar-nos.

Així l'Espigueta de Mill va poder entrar al palau del rei sense que li fessin re. En sent allà va veure la reina que s'estava al balcó esperant-la amb les demés cambreres, que quan van veure-la tornar amb el príncep, que en això ja s'havia desencantat, se tiraren daltabaix del balcó, morint totes.

La reina no n'estava poc de contenta, i el príncep també, que va enamorar-se de l'Espigueta de Mill, i s'hi va casar, vivint molts anys feliços, que, si no són morts, encara viuen.

A dalt de les vigues
hi canten formigues.
Quan un home es mort
hi canten més fort.

La dòna que sempre trobava bé
tot el que feia'l seu home

Hi havia un home que era casat amb una dòna que sempre trobava bé tot el que feia'l seu home, que li deien Jan, i com que vivien en una caseta que era al cim d'un turonet no gaire lluny del poble, tothom el coneixia amb el motiu de Jan del turonet.

Vet-aquí que aquest marit i muller, a més de tenir sempre la pau i tranquil·litat a casa, perquè ningú havia sentit a dir que mai s'haguessin disputat per re, tenien la caseta ont vivien, un trocet de terra, un parell de vaques i cent duros en un recó de calaixera.

Quan un dia en Jan va pensar: «Què'n fem de mantenir dugues vaques? Ben mirat, amb una podem passar i l'altra la podriem vendre». I ell que ho diu a la seva dòna, i ella que li diu:

— Ben pensat. Tens molta raó. Veies, no hi havia atinat amb això. Perquè es això que tu dius: què'n fem de mantenir dugues vaques, si amb una podem ben passar? Després, els diners que'ns donguin de la que vendrem ens podran servir per si vingúés alguna necessitat, i no tindrem

de tocar per res els que tenim guardats a la calaixera. Sí, sí: trobo que has pensat molt bé en vendre la vaca.

— Doncs, mira, — diu ell; — me n'aniré a ciutat a veure qui me la compra.

Tal dit, tal fet. Agafa la vaca i sen va cap a ciutat per vendre-la, però vet-aquí que no va trobar comprador i no li va quedar altre remei que entornar-se-la.

Mentres era pel camí troba un home que duia un cavall, i ell que va pensar: «¿Qui sab si fes tractes amb aquell home a veure si voldria baratar amb la vaca? Perquè, així com així, què'n faré de dugues?» I ell que li diu:

— ¿Voleu baratar aquesta vaca amb el cavall que porteu?

— Baratem, — va dir l'home.

I varen baratar.

Allavors ell, tot content, sen va, caminant caminant, i troba un altre home que duia un porc, i pensa: «Potser valdria més un porc que un cavall». I ell que diu:

— Hereu: voleu baratar aquest cavall amb el porc?

I l'home que diu:

— Doncs, baratem.

I varen baratar.

Vet-aquí que, quan es un bon troç més enllà, troba un home que duia una cabra, i pensa: «Tant mateix seria millor una cabra que un porc». I diu:

— Bon home: voleu baratar?

I l'home diu:

— Sí.

I baraten.

Però després en troba un que duia un moltó, i li pregunta si vol baratar amb la cabra, i també s'hi va avenir, i ell tot content, ja ho crec! Però en acabat veu un

home que portava una oca, i vet-aquí que també barata amb el moltiplo.

Allavors ell camina que caminaras tot trempat, quan ve que troba un altre home que duia un gall, i li diu si volia baratar. Es clar, l'home va dir que sí, i va quedar-se'l gall, anant-sen tot content, perquè cada vegada que feia barates li semblava que hi sortia guanyant.

En això, com havia passat tant de temps, es clar, tenia gana, i va pensar: «Com ho faras?».

—Ja ho sé, — va dir; — mataré'l gall i me'l menjaré.

Així ho va fer. Perquè es lo que ell deia: «Val més no tenir el gall que no pas morir-se de gana».

I tot content i satisfet arriba al poble i troba un veí amic seu, que al veure-l li pregunta:

—Que tal? Com vos ha anat a ciutat?

—Psé! Així, així: ni bé ni malament.

—Doncs, quan n'heu tret de la vaca?

—No res, — diu ell.

I li explica tot el que havia fet.

—Ai la vostra dòna quan ho sapiga! — va dir el veí amic seu. — Quin xivarri se us espera! El que es jo no voldria pas ser de vós.

—Doncs jo trobo que més malament me podia anar; però, de totes maneres, siga com siga, no tingueu por que'm digui re: al contrari, prou estic segur que no hi trobarà res a dir, perquè mai ha trobat mal feta cap de les coses que jo he fet.

—Ja ho sé; però no pas aquesta vegada vos ho trobarà bé: ja us dic jo que s'enfadarà i de valent.

—Doncs jo us dic que ho trobarà ben fet.

—Ah que no! — contesta'l veí. — Quan vos hi jugueu?

—Mireu: tinc cent duros: me'ls hi jugo tots.

— Doncs ja estan jugats.

— Esperarem que's faci fosc, perquè ella no us vegi quan entrem a casa. Vós us amagueu a darrera la porta per sentir la conversa, i si ella troba mal feta alguna cosa, jo perdo; però si ho troba tot ben fet, perdeu vós.

— Ja està dit.

Varen fer-ho tal com havien pactat. Quan va ser fosc sen van a casa den Jan del turonet. El veí's queda amagat darrera la porta i ell entra.

— Bona nit, muller.

— Bona nit i bona hora, marit. Ai gracies a Déu que has arribat! Quasi'm feies passar ansia. Sí que has tardat! Es clar, perxò, com que es tant lluny! I que tal, que tal, com t'ha anat? Explica-m'ho.

— Psé! Així, així: ni bé ni malament.

— I doncs, quan n'has tret de la vaca?

— Oh! No l'he venuda pas.

— Millor, — diu ella, — perquè quasi'm dolia, pobra bestia, segons a les mans de qui hagués anat a parar.

— Però, encara que no l'hagi venuda, per això no la porto pas.

— Ah, no? I doncs?

— He fet barates amb un cavall.

— Ben pensat; perquè, què'n fèiem de dugues vaques? Amb una'n tenim ben bé prou. I, després, a les besties tant els es una cosa com una altra. Elles sí que rai. Mira, així, tenint un cavall, vindrà d'allò més bé per anar a missa'ls diumenges, que no hi tindrem d'anar a peu; que ja't dic jo que tot el poble'ns mirarà.

— Es que'l cavall no'l tinc perquè l'he baratat amb un porc.

— Ai que bé! M'estimo més un porc que un cavall;

així com així sempre hi hem anat a peu a missa: també podem anar-hi d'aquí endavant, i amb el porc tens que quan el mates en treus un grapat de vianda i pot salar-se i guardar-se per un dia que tinguís una necessitat.

— Sí; però com que he baratat amb una cabra...

— Una cabra, dius? Déu t'ha il·luminat, home, perquè'l porc m'hauria donat molta feina per engreixar-lo, que mai en tenen prou, perquè sembla que mengin amb dugues boques. Cah, cah! Has fet bé de portar una cabra, perquè així podré tenir llet i formatge fet a casa, que m'estalviarà l'haver d'anar-lo a buscar.

— El cas es que he baratat amb un moltó i no la tinc la cabra.

— Molt rebé; perquè, què'n fariem de la cabra? Sempre tindria d'anar-li al darrera per pasturar-la, ara pel pla, ara per la montanya. No, no. En canvi amb el moltó podré tenir llana, que la filaré i me'n faré unes mitges, que'm fan falta.

— Tampoc tinc el moltó, perquè l'he baratat amb una oca.

— Déu sab com t'ho fas per pensar les coses, perquè val més que tinguem una oca que un moltó. Ja ho crec! De llana prou que'n trobaré de filada i tot, que jo tampoc sabia com filar-la, perquè no tinc filosa ni fus. I, després, vès per què m'haig d'escarrassar fent mitja! Amb l'oca tindrè plomes, que'm vindran d'allò més bé per refer els coixins, que bé prou s'ho necessiten.

— Tampoc la tinc l'oca, perquè l'he baratada amb un gall.

— Un gall! Que bé! Mira: trobo que has pensat molt rebé, perquè l'oca sempre crida i amoïna, i el gall, com que canta a la matinada, tindrem una guia per saber

l'hora, com si fos un rellotge, i així mai ens llevarem tard.

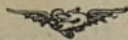
— Però com que — diu ell — tenia molta gana, vet-aquí que hi pensat «menja-tel» i me l'he menjat.

— Ben fet. Ben mirat, podem fer el que volguem. Qui'ns en priva d'estar-nos al llit fins a l'hora que'ns vinga de gust? Després, no haves pas de patir gana. Mira: trobo que ho has fet tot tant bé, que no més demano a Déu que faci la gracia de donar-te forces anys de vida, perquè no sé pas com t'ho arregles per atinar en tot que ni me'n sé avenir. Jo no sabia pas de bon troç fer les coses tant ben fetes com tu fas, perquè ni necessito'l gall ni l'oca, ni'm fa falta'l moltó, ni la cabra ni'l porc, ni haig de menester el cavall ni la vaca.

Allavors en Jan diu al seu veí, que escoltava la conversa desde darrera la porta:

— Entreu i pagueu, que heu ben perdut.

Es clar, com que era veritat que havia perdut, no va tenir altre remei que pagar, i vet-aquí que així ella encara va estar més contenta de veure que'l seu marit havia pogut guanyar an aquell desconfiat, que se'n va anar cap a casa seva tot moix, semblant-li impossible que havés pogut perdre. Com que va explicar-ho a totes les persones que va trobar, es clar, tot el poble'n va anar ple, que tothom ne parlava, i que si hi anessiú potser encara en sentirieu a parlar d'aquella dòna que sempre trobava ben fet el que feia'l seu home.

EL GALL

(RONDALLA GREGA)

Hi havia un vellet que tenia un gall que cantant desvetllava'l pobre vellet.

Ve la guineu i es menja'l gall que cantant desvetllava'l pobre vellet.

Ve'l goç i s' menja la guineu que s'havia menjat el gall que cantant desvetllava'l pobre vellet.

Ve'l bastó i mata'l goç que s'havia menjat la guineu que s'havia menjat el gall que cantant desvetllava'l pobre vellet.

Ve'l foc i crema'l bastó que havia mort el goç que s'havia menjat la guineu que s'havia menjat el gall que cantant desvetllava'l pobre vellet.

Ve'l riu i apaga'l foc que havia cremat el bastó que havia mort el goç que s'havia menjat la guineu que s'havia menjat el gall que cantant desvetllava'l pobre vellet.

Ve'l bou i es beu el riu que havia apagat el foc que havia cremat el bastó que havia mort el goç que s'havia menjat la guineu que s'havia menjat el gall que cantant desvetllava'l pobre vellet.

Ve'l llop i escanya'l bou que s'havia begut el riu que havia apagat el foc que havia cremat el bastó que havia mort el goç que s'havia menjat la guineu que s'havia menjat el gall que cantant desvetllava'l pobre vellet.

Ve'l pastor i mata'l llop que havia escanyat el bou que s'havia begut el riu que havia apagat el foc que havia cremat el bastó que havia mort el goç que s'havia menjat la guineu que s'havia menjat el gall que cantant desvetllava'l pobre vellet.

Després ve la pesta, que s'emporta'l pastor que havia mort el llop que havia escanyat el bou que s'havia begut el riu que havia apagat el foc que havia cremat el bastó que havia mort el goç que s'havia menjat la guineu que s'havia menjat el gall que cantant desvetllava'l pobre vellet.

La Rondalla del Dijous

No més val 10 centims cada setmana

SUSCRIPCIÓ ANYAL, 5 PTES.

Cada any formarà dos bonics volums de 424 planes cada un, profusament ilustrats per diversos artistes

RONDALLES PUBLICADES

1. La Favera. La carabaceta del pobre.	Montanya del Fai. La Tirote-lla.
2. L'Abet.	6. La Dòna d'Aigua. El Pastor de Middval.
3. L'hermosura del món. El rei i un carboner.	7. Espigueta de Mill. La dòna que sempre trobava bé tot el que feia i seu home. El Gall.
4. El Patufet.	
5. El Castell de l'Amor. La	
-

El número 8 de la Rondalla serà:

EL VELL I ELS DIMONIS

EL MIRALL DE MATSUYAMA

EL VELL QUE FA FLORIR ELS ARBRES MORTS

Contes japonesos. — Ilustrats per artistes de Tokio

Compreu la

Biblioteca popular de "L'Avenç"

Literatura, Art, Historia, Teatre, Filosofia, etc.

S'HAN PUBLICAT JA 87 VOLUMS

Edició usual, 50 centims; en paper satinat, una pesseta